

Aşağıdaki sorularımın, **Tarım ve Orman Bakanı İbrahim YUMAKLI** tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. **29.09.2026**

Semra ÇAĞLAR GÖKALP

Bitlis Milletvekili

Kırsal kalkınmanın sağlanması, tarımsal üretimin artırılması, küçük üreticinin desteklenmesi ve kırsalda istihdamın güçlendirilmesi amacıyla Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından yürütülen Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı (KKYDP) kapsamındaki Tarıma Dayalı Yatırımların Desteklenmesi projeleri kamu kaynaklarıyla finanse edilmektedir. Bu hibelerin temel amacı, gerçek anlamda üretim yapan çiftçilere ve girişimcilere ulaşarak tarımsal kalkınmayı haksız rekabetten uzak bir biçimde desteklemektir.

Ancak, geçmişten bu yana KKYDP hibelerinin dağıtımında liyakat, şeffaflık ve adalet ilkelerinin ihlal edildiği, hibelerin gerçek üreticiler yerine belirli siyasi çevrelerle, bürokratik nüfuz sahipleriyle veya belirli aile/şahıs gruplarıyla bağlantılı kişilere aktarıldığı yönündeki iddialar kamuoyunu sıkça meşgul etmektedir.

Son olarak, Bitlis İl Tarım ve Orman Müdürlüğü tarafından açıklanan hibe hak sahipleri listesi, söz konusu iddiaları ve şüpheleri somut bir biçimde teyit eder niteliktedir.

Söz konusu liste incelendiğinde **akraba/aile yoğunluğu, ardışık başvuru kodları** ve özellikle **isim-soyad çelişkileri**, listenin şaibeli veya organize toplu başvurulardan oluştuğu yönündeki şüpheleri kuvvetlendirmektedir. Listede yer alan 32 başvuru incelendiğinde, kağıt üzerinde yasal görünse de başvuruların tek bir merkezden koordine edildiğini ve hibe programının kurallarının (limitler ve puanlama avantajları) etrafından dolanmak için stratejik bir organizasyon yapıldığını gösteren çok güçlü usulsüzlük emareleri bulunmaktadır. Başvuruların tek elden çıktığını ve özensizce çoğaltıldığını

gösteren en net kanıt 17 numaralı satırdadır. Başvuru sahibinin adı **Hatice Yıldız** olmasına rağmen, projesinin adı "**Hatice Gülmak** Modern Arıcılık Projesi" olarak girilmiştir. Aynı dosyada Gülmak soyadlı 3 kişi daha hibe almıştır. Bu durum, başvuru formlarının şablon üzerinden kopyala-yapıştır yöntemiyle üretildiğini kanıtlamaktadır.

Öte yandan birbirinden bağımsız olması beklenen yatırımların talep ettiği bütçeler şüpheli derecede aynıdır. Tam 11 farklı kişi kuruşu kuruşuna aynı rakamı (**3.652.420 TL**) talep etmiş, 4 kişi **3.379.041 TL**, 3 kişi ise **4.261.157 TL** hibeye başvurmuştur. Bu durum, aynı tedarikçiden alınmış standart proforma faturaların veya aynı danışman firmaya ait şablonların tüm dosyalara eklendiği ihtimalini ortaya koymaktadır. Dosyada aynı soyadını taşıyan kişilerin yoğunluğu dikkat çekicidir. Gülmak soyadlı 3 kişi, Yıldız soyadlı 3 kişi, İltaş soyadlı 2 kişi ve Özdemir soyadlı 2 kişi yüksek miktarlarda hibe almaya hak kazanmıştır.

Hak kazananlar listesindeki başvuru numaraları incelendiğinde de sıralama dikkat çekmektedir. Listede başvuru numaralarının peş peşe gitmesi (2774, 2777, 2778, 2779, 2782), bu başvuruların sistem üzerinden aynı zaman diliminde ve büyük ihtimalle aynı merkezden/bilgisayardan toplu halde girildiğini göstermektedir.

Yine söz konusu liste incelendiğinde T.C. Kimlik numaralarının ilk 3 hanesi aynı olan dört isim dikkat çekmektedir. Söz konusu T.C. kimlik numaralarının aynı olması, bu kişilerin aynı aile kütüğüne/akrabalık bağına sahip olma ihtimalini yükseltmektedir.

Listede yer alan 32 başvuru sahibinin yaklaşık %90'ı kadınlardan oluşmaktadır. Tarımsal hibe programlarında kadın başvuru sahiplerine genellikle ilave ekstra puanlar (+10 veya +15) verilmektedir. Neredeyse tüm yatırımların kadınlar üzerinden projelendirilmesi, puanlama kriterlerinde öne geçmek için tasarlanmış merkezi bir stratejiye işaret etmektedir. Hibelerin tamamı Bitlis merkez ve ilçelerine (özellikle Hizan'da 13, Mutki'de 10 proje) yoğunlaşmıştır. Proje isimlerinin neredeyse tamamı birbirinden farksızdır ("Modern Arıcılık Projesi", "[İsim] Modern Arıcılık Projesi"). Hatta 24 numaralı başvuruda proje adı sadece yatırımcının kendi adından ibarettir ve 25 numaralı başvuruda "modernzisayon" şeklinde özensiz bir yazım yanlışı bulunmaktadır. Bu tablo, başvuruların birbirinden habersiz 32 ayrı girişimci tarafından bağımsız olarak değil; hibe limitlerini aşmak ve ek kadın puanlarından maksimum düzeyde faydalanmak isteyen tek bir büyük organizatör (veya danışmanlık firması) tarafından, farklı şahısların kimlikleri kullanılarak "anahtar teslim" sunulduğunu göstermektedir. Özellikle Hizan'da, söz

konusu projelerin geçen yıl yine tarım hibelerinde adı şaibeye karışmış bir danışmanlık firması aracılığıyla, birkaç aile çevresinde yoğunlaştığı; bazı durumlarda isimlerin cüzi ödemeler karşılığında kullanıldığı, gerçekte hayata geçirilmeyen projeler üzerinden milyonlarca liralık destek alındığı ve benzer uygulamaların yıllardır sürdüğü yönünde ciddi iddialar bulunmaktadır.

Kamu kaynaklarının usulsüz, ayrıcalıklı veya adrese teslim yöntemlerle dağıtılması hem kamu zararına yol açmakta hem de bölgedeki geçimini tarım ve hayvancılıkla sağlayan binlerce gerçek çiftçinin hakkını gasp etmektedir. Anayasa'nın şeffaflık, eşitlik ve sosyal devlet ilkeleri gereğince, Bitlis İl Tarım ve Orman Müdürlüğü nezdinde ortaya çıkan bu tablonun ve ülke genelindeki benzer uygulamaların detaylıca araştırılması, kamuoyunun aydınlatılması ve sorumlular hakkında gerekli idari/hukuki işlemlerin başlatılması elzemdir.

Bu bağlamda,

- 1- Söz konusu hibe listesinde yer alan başvuruların tek bir merkezden, aracı kurum/şahıslar veya şablon kopyala-yapıştır yöntemleriyle hazırlandığı iddiaları araştırılmış mıdır? Değerlendirme komisyonu bu çelişkiyi nasıl fark edememiştir? Bakanlığınız bu iddiaları araştıracak mıdır?
- 2- Hibe desteği kazananlar arasında aynı soyadı taşıyan (GÜLMAK, YALDIZ, İLTAŞ, ÖZDEMİR vb.) kişilerin yoğunluğu dikkat çekmektedir. Bu kişilerin akrabalık bağları ve aynı aile kütüğüne mensup olup olmadıkları bakanlığınızca araştırılmış mıdır?
- 3- Kimi başvuru numaralarının (2774, 2777, 2778, 2779, 2782 vb.) ardışık sırada olması, bu başvuruların aynı IP adresi, aynı bilgisayar veya aynı danışmanlık firması üzerinden ya da aynı kişi/kişiler tarafından toplu biçimde yapılmış olabileceğine ilişkin soru işaretleri yaratmaktadır. Söz konusu başvurulara ilişkin sistem log kayıtları (IP adresleri, zaman damgaları, kullanıcı ve başvuru oluşturma bilgileri) incelenmiş midir? İncelenmişse, aynı IP adresi, cihaz veya kullanıcı hesabı üzerinden gerçekleştirilen başvurular tespit edilmiş midir? Bu başvurular arasında teknik veya idari açıdan ortak bir bağlantı belirlenmiş midir?
- 4- Bitlis ilinde KKYDP hibelerine toplam kaç çiftçi/girişimci başvuruda bulunmuştur? Bu başvurulardan kaç reddedilmiştir ve ret gerekçeleri nelerdir?

- 5- Hibe desteği almaya hak kazanan şahısların fiilen arıcılık veya tarımsal üretim yapıp yapmadıkları, arı kovanı varlıkları (TÜRKVET / AKS kayıtları) ve arazi mülkiyet durumları başvuru sonrasında sahada denetlenmiş midir?
- 6- Son 5 yılda Bitlis başta olmak üzere çevre illerde KKYDP kapsamında verilen hibeler hakkında bakanlığınıza ulaşan usulsüzlük şikayeti ve başlatılan idari/adli soruşturma sayısı kaçtır? Kaç usulsüz hibe tespiti yapılmış, ne kadarlık kamu zararı tespit edilmiş ve bu tespitin ne kadarlık kısmı geri tahsil edilmiştir?
- 7- Kırsal kalkınma hibelerinin şeffaf, adil ve gerçek üreticilere ulaşmasını sağlamak adına değerlendirme süreçlerine bağımsız denetçilerin, ziraat odalarının ve meslek örgütlerinin dahil edilmesi yönünde bir çalışmanız bulunmakta mıdır?
- 8- Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı (KKYDP) kapsamında Türkiye genelinde yürütülen proje değerlendirme süreçlerinde objektiflik, liyakat ve şeffaflığı sağlamak adına Bakanlığınız bünyesinde hangi genel denetim ve kontrol mekanizmaları işletilmektedir?
- 9- Hibe desteklerinin tek bir aileye, belirli soyadlarına veya aynı kişilere bağlı ağlara aktarılmasını önlemeye yönelik Bakanlığınızın uyguladığı herhangi bir akrabalık/çapraz kontrol kriteri veya sistemsel sınırlama var mıdır?
- 10- Bitlis İl Tarım ve Orman Müdürlüğü listesinde kamuoyuna yansıyan vahim maddi hatalar (yatırımcı adı ile proje adındaki soyadı uyumsuzluğu, ardışık kayıtlar ve soyadı yoğunlaşması) çerçevesinde, hem Bitlis özelinde hem de Türkiye genelindeki benzer listelerde idari inceleme/mülkiye müfettişi görevlendirmesi yapılmış mıdır?
- 11- Hibe desteği almaya hak kazanan şahısların fiilen tarım ve hayvancılık yapıp yapmadıklarının tespiti (ÇKS, AKS, TÜRKVET kayıtları ve saha denetimleri) hibe onayından önce ve sonra Türkiye genelinde nasıl yürütölmektedir? Hayali/kağıt üzerinde oluşturulan projelere karşı hangi yaptırımlar uygulanmaktadır?